

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morarilor Nr. 13.
Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.”
Articlii ramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pest'a, 21/9 sept. 1869.

In provinciele ereditarie austriace se continua agitatiunile pentru alegerele directe la senatul imperial. Dupa unu diurnal d'in Vien'a, mai multi deputati dietali d'in Austria inferiora, unde se dede primulu impulsu acestei maniere de centralizare nemtiesca, s'au pusu in relatiuni cu amicii loru politici d'in Gratz, Brünn, Klagenfurt, Troppau, Linz, Salzburg, Innsbruck si Bregenz, pentru ca cestiu a alegerilor directe să se decida prin diferitele reprezentatiuni provinciali cătu mai curendu si in unu asemene modu. In Vien'a se si colporta aim'a, că guvernulu are intențiu a disolve acele diete provinciali, cari s'aru opune alegerilor directe.

Si de ce nu? Sub constituionalismulu nostru austro-magiaru tote se potu intemplă: aice vei vedè asta-di legi aduse de reprezentantia unei tie-re si sanctiunate de principalele său, mane te vei tredî cu ordinatiuni ministeriali, cu prescrise inalte, cu autografe imperatesci, cari ti-creea una epoca noua; te-ai culcatu eri ca cetatianu romanu *du Transilvanie*, sub garanti'a legilor; asta-di te scoli ca cetatianu magiaru si ca membru alu natiunei magiare; ieri, legea ti-a asiguratu una esistintia natiunala romana, una cultura natiunale romana; asta-di, nimene nu scie cum si pentru ce, esti lipsit de esistint'a si cultur'a ta natiunale; ieri, te ai luptat si ti-ai versatu sangele pentru tronulu principelui tenu si pentru patri'a ta contra'rebelilor; asta-di, totu tu, care ouzozi a mai vorbi de eroii tēi, de suvenirile tale de atunci, esti silitu a audî, că eroii tēi au fostu „hoti si banditi” si că suvenirile tale de patriotismu sunt suvenir de jafuri; fostu-ai ieri lăudat si inaltiatu pentru faptele tale: asta-di, totu pentru acele-si fapte, esti numitu tradatoriu si esti citat inainte-a *tribunalului d'in Muresiu-Osiorhei*; asiè vei vedè pururea, că in Austro-Magiar'a legea devine de sine illegalitate si crim'a de odiniora se preface asta-di in fapta buna; vei vedè in fine, că legile cari ne guverneaza sunt una metamorfoze con-

tinua a dreptului si a nedreptătii. Aceste sunt adeveruri cari le scim cu toti si, daca nu le scim, le sentim, ace'a ce e si mai dorerosu. Asiè dara nu se va mira nimene, daca natiunile translaitane voru deveni sorori mai aproape in suferintie celor d'in Cislaitan'a. Inse să trecemu la alte lucruri.

Ce face Dlu de Beust in caletori'a sa?

Caletori'a lui Beust intreprinsa in occidentu dă ocasiune la totu feliulu de comentarie; chiaru pentru ace'a publicistii sunt de diferite opiniuni cu privire la scopulu caletoriei d'in cestiu. Pană ce unele diurnale sustieni, că cancelariulu imperial va avea una intalnire in Elveția cu principalele Gorciacofu pentru a trata a supr'a unei contielegeri intre Austria si Russi'a, alte diurnale vorbesu de una excursiune in Francia. Daca acésta excursiune se va face numai pana la Strassburg său pana la St. Cloud, versiunile sunt in contradicție si in acestu punctu. De o cam data este inse fapta, că coutele Beust se afla in Baden-Baden si că in data dupa sosirea lui fău onoratu d'in partea reginei Prusiei cu una invitatiune la mes'a sa. D'in acésta impregiurare, unii voiesc a constată ace'a ce se afirmă mai nainte, adica că s'ar' lueră cu tota seriositatea pentru una apropiare intre Austria si Prussi'a. In cătu s'ar' fi ajunsu acestu scopu, inca nu se poate scri; diurnalulu „Presse“ anuncia inse, că in Berlinu se lucra cu totu-a-d'insulu pentru realizarea armantei intre Austria si Prussi'a si că, daca nu in celu mai de aproape viitoru, celu putin la prima-vera, voru conveni ambii suverani in Karlsbad pentru asigurarea unei păci perfecte intre Austria si Prussi'a. „Wiener Ztg“ scie inca despre caletori'a cancelariului Beust, că in 14 l. c. se-a a sositu in Stuttgart, că in 15 demanet'a dăde una visita mai lunga ministrului pentru afacerile externe si că apoi se puse pre cale către Baden.

Unitatea si consolidarea Germaniei prospera pre dă ce merge. Diurnalulu „Magdeb. Ztg“ este

informatu, că intre Berlinu si Karlsruhe decurgu pertratrări, pentru ca Baden să intre in federatiunea de la media-nopte.

Prințipele de Wales pară Parisulu in 17 l. c. In diu'a precedente fău in St. Cloud unde, dupa diuariulu „Gaulois“, successorul tronului englesu sciu a petrece bine pre imperatulu si imperatés'a. In totu casulu imperatulu francesilor se sente mai bine, elu primi si pre lordulu Clarendon si promise Ispaniei intercessiunea sa in cau'a controversiei cu Americ'a de Nordu.

Diuariulu „Peuple Francais“ contine in numerulu său mai d'aprope unu articlu, precum se vede inspiratu, a supr'a *conciliului ecumenicu* si a pusetiunei ce guvernulu francesu o va luă fatia cu decisiunile acestui corpu eclesiasticu. „Doue combinațiuni aveau locu, dñece numitulu diuariu, său, ca guvernulu imperatescu să fia reprezentat in conciliulu ecumenicu prin unu mandataru specific, său ca, reservandu-si dreptulu de a supune controlui si legislatiunei sale proprie decisiunile adunarei baserecesci, să nu se amestecce nece de in desbaterile conciliului. Noi credem a scăi, adauge „Peuple Francais“, că guvernulu a luatu mesur'a ultima, căci dupa unu articlu organicu, decretelor concilielor ecumenice nu potu fi publicate inainte de ce guvernulu li-ar' fi esaminat atâtu form'a cătu si concordantia loru cu legile, drepturile si libertăatile tierei si cu totu ce atinge lenisce publica. Prin urmare, in casu candu adunarea episcopilor nu s'ar' sfii a aduce determinatiuni contrarie dreptului nostru publicu, atunci este siguru, că guvernulu imperatescu se va opune fără amenare promulgarei decretelor espiscopesci si că, pentru aperarea intereselor Franciei, va intrebuinta armele de cari dispune dupa legi.“

De la diet'a Bucovinei.

Discursulu parintelui Andrieviciu in cau'a limbei romane.

Domnulu capitanu alu tierei, prestatmulu nostru presedinte, avu bun'a vointia, de a deschide sesiunea dic-

O alta romancutia, oferindu-i-se amorulu unui Iasiu, respunde asiè:

— Decătu santa c'unu misielu,
Mai bine c'unu voinicelu,
Voiniculu are norocu,
Si eu d'insulu treci prin focu.

Decătu pane cu emeu
Si s'o mancu c'unu meteleu,
Mai bine-oiu manca pogace
Cu voiniculu care mi place.*)

Chiaru si nevest'a unui talhariu, candu pre barbatu ei lu dusera la ocnă, si candu ea remase singura nefericita, nemangaiata, canta astfelu:

De-ar' fi fostu elu unu viteză.
Nu mi-ar' fi asiè necasă;
Dar' a fostu unu bietu talhariu,
Si de-aceea mi-e amaru!

Si ca să vedeti, că tierancele romane conserva acestu spiritu eroicu si patrioticu pana la adancele loru betranenie, permiteti-mi să vi citezu căte-va sîre d'in „Visulu lui Tudor Vladimirescu!“

— Maica, maiculiti'a mea,
Cum să scapu de curs'a rea?
Căci unu glasu prevestitorin
Mi-totu spune, c'am să moriu.

*) Aceste patru sîre, cantate in Transilvania, nu sunt scose d'in colectiunea lui V. Aleșandri.

Prețul de Prenumerat	
Pre trei lune	3 fl. v. a
Pre siese lunc	6 " "
Pre anu intregu	12 " "
Pentru România :	
pre anu intregu 40 Lei n.	16 fl. v. a
" 6 lunc	20 " = 8 " "
" 8 —	12 " " 4 " "
Pentru Inscripții :	
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiecare publicatiune separatu. In Loculu deschis	20 cr. de linia.
Una exemplarul costă 10 cr.	

tala pentru anul curint, că și în anii trecuti, cu unu eveniment rostitu și în limb'a națiunale romana și, provocându-ne a intona Majestății Sale pîr gratosului nostru Imperator și Duce unu „Să traiăște”, amu esclamatu cu totii d'in anima credinciosă: „Să traiăște Majestatea Sa, pîr gratosulu Imperator alu Austriei și Duce alu Bucovinei.”

Dandu noi acestu respicamentu alu simtiemintelor nostre de cetățeni credinciosi și devotati în limb'a noastră națiunale, cred că intre alte motive binecuvantate, aveam specialminte unulu carele ne atinge pîr noi forte de aproape, motivulu adeca, că Majestatea sa a binevoită a sanctiună in 21 decembrie 1867 și articlulu 19 d'in legă fundamentală de statu, referitoru la egal'a indreptatire a națiunalităților si a toturor limbelor de tiéra in scăla, diregatoria si vieti' publica.

Cu acăstă nu pote nimene mai multu să privescă limb'a romana de o limb'a numai tolerata in Austrie, de ora ce pîr legea fundamentală de statu, sanctiunata de Domnitoru, este ea declarata de limba egalminte indreptatita cu limbile celoru-l-alte popora. Cu atât'a mai putinu i se poate denegă limbii romane aplicarea deplina in scăla, diregatoria si vieti' publica in Bucovina, unde, pîr langa dreptulu istoricu de sute de ani, ascuratul la trecerea tierei sub sceptrului Austriei și pîr garantia statutului quo, este si asta-di limb'a poporatiunei precumpenitorie d'in tiéra, pîr urmare in Bucovina limb'a tierei in tota poterea cuventului.

Daca asiè-dara in sesiunea d'in anul trecutu domnului Croitoriu, deputatulu tienutului Sucevei, a respicatu dorintă, că in tratările dietale să se aplice si limb'a romana, a pretinsu numai unu lucru ce e cu dreptulu si legalu; domnia lui a respicatu o dorintă, carea este si a poporatiunei, pîr carea noi o respresentăm.

Cugetu asiè-dara, si cetezu a-mi respică opinionea mea, că nu ne potem margini numai pîr langa aceea, ca in decursulu sesiunilor nostre, d'in gur'a pîr stigmatului nostru presedinte să audim cuventul de deschidere in limb'a romana a tierei, ci, pîr bas'a dreptului garantat pîr legea fundamentală de statu, să reprezentăm pre terenul dietale si limb'a celoru-a ce ne-au ablegat pîr noi, de ora ce suntemu chiamati, a reprezentă intre alte interese vitale si interesulu culturei națiunale, carea, fără de respectarea si aplicarea limbii in afacerile vietiei publice, nu e cu potintia.

Cu acăstă se va manifestă inalt'a casa si in punctul limbii tierei de adeverata representantia a poporului. Cu acăstă se va modiloci o intielegere mai exactă intre noi toti si unu reportu naturalu intre representanții a poporatiunei tierei. Cu acăstă inse-si legile si asiediamintele votate de noi, voru fi intielese mai bine si intimpinate cu incredere mai multa de poporu.

Sum in pozitionea plăcuta, de a respică, că cele desfășurate de mine pana acumă, nu sunt numai cugetările mele individuale, ci opinionea unui număr, fără considerabil, alu domnilor deputati. Misiunea si onorea mea este asiè-dara mai multu aceea, de a fi organulu opiniei si dorintelor generale.

Spre realizarea pretensiunilor justă si legale pîr limb'a tieri sunt deocamdata de lipsa done: un'a adeca, procurarea unui stenografu romanu, era alta despuștiune, ca protocoolele sedintelor dietale să se compuna si in limb'a națiunale romana.

Eu sustinu cu firmitate, că despusețiunile acestea

se tienu de competenția presidiului, prin urmare nu e de lipsa, de a face o propunere carea să se trateze după prescrișile ordinei casei, de ora ce in privintă acăstă nu este ceva desigur, de la care să se facă acum'a o abatere.

Repicandu asiè-dara o pretensiune drăptă si legală a poporatiunei si dorintă unei parti însemnate d'intre membrii inaltei case, — mi ieu libertatea, de a me adresa către domnulu presedinte cu caldura, ca să binevoiesc pro primo: a pune la cale procurarea unui stenografu, pîr copiarea discursurilor in limb'a romana era pro secundo: a face despusețiunea receruta, spre a compune protocoolele sedintelor si in limb'a romana, care să se citeșca cu prilegiul si in scopul autenticării.

In casulu, daca in privintă formală s'ar nu nasce unele indoile, mi rezervu dreptulu, de a face o propunere specială.

Discursulu dlui Alesandru Hormusachi.

Luandu-mi voia de a spune si eu opinionea mea in cestiunea de facia, marturescă inainte de tote, că o facu cu cea mai viua si deplina bucuria. Sun fericită anume vediendu asta cestiune pusa de domnulu nostru colegu, parintele Andrieviciu, si grabescu a declară, că consumăsi cu d'insa d'in fundulu înimei, cu tota poterea unei convingeri sincere si neclintite. Bucuria mea crește inca, vediendu, că si domnii, caru vorbitu după Sfantă Sa, au recunoscutu, că pretensiunica radicata de Dsă este cătu se pote de drăptă si intemeiată, si nu lipsescu asiè-dara, de a aduce Dlui barone Ales. Petru multiamirea mea, pîr că au dîsu, că consentesc cu d'insa, după cum chiaru si Dlu Alt, carele asemenea o astă de drăptă, nu au potutu infrange vreunul d'in argumentele aduse de Dlu Andrieviciu.

Astfelu fiindu, nu me potu opri de a exprime si mirarea cea mare care me cuprinde, că ambii domni pîr de o parte recunoscu deplin'a dreptate a cererii noastre, — dupre cum ca si este in adeveru mai pîr susu de veri ce indoică, — pre de alta parte ajungu pîr argumentarea loru la unu rezultat contrar, carele nemicesc si paraliză cu totul astă cerere, acestu dreptu nedenegabilu. Domnii loru au cercetu a reduce o cauza atâtă de importantă, o cauza de însemnatate vitală de dreptu si de demnitate națiunala pentru noi, la o simplă si mica cestiune de regulamentu si de bugetu, pretindendu, că trebuie să acceptăm, se cercetăm, regulamentul si bugetul ne voru iertă, ni voru permite de a ne folosi de unu dreptu, la care nici amu potă renunță vre o data, pre care-lu cuprindu si-lu exprime si constitutiunea in §. 19 cu cuvinte atâtă de chiare si de lămurite. Nu admitemu dar' si nu vomu admite neci o data, ca unu dreptu, unu dreptu sacru si fundamentalu ca acestu-a, inscris in constitutiune, dar' mai adancu inca cu litere neperiorie in piepturile nostre, să pota fi supusu discussiunei si să aterne de la unu paragrafu de regulamentu si bugetu. Veti face si veti preface, domnilor, cătu veti voi regulamentele, dar' acestu dreptu nu ni lu veti potă smulgă si surpă. Au mai dîsu domnulu Ales. Petru că, de-să limb'a germană in adeveru s'au introducu pîr usu, totu-si acunca, candu este a se face o modificare, trebuie neaperat unu concluză, asiè-dara o permisiune cu alte cuvinte. Dar' de ce acăstă, daca Domnii-

lui insu-si spune si recunoscă că limb'a germană s'a introdus pîr usu, de ce nu voiesc să aiba si pentru noi totu atâtă bunătate si nu ne lasă să introducemu si a nostra limb'a totu pîr astă cale, totu pîr usu? Avem dreptulu nedenegatu, expresu pîr constitutiune, voim dar' să avem si usulu. Se vorbesc multu de egalitatea dreptului; ei bine, ce cerem noi mai multu de cătu acăstă? Să fim dar' sinceri si adeverati, si daca vorbim de dreptu egalu, să-lu avem nu numai pro budie, ci să-lu aretăm si prin fapta.

Dupa aceste a mi-a mai ramasă a dîce, că responsulu Dlui capitanu alu tierei este pîr deplinu intemeiatu, căci dreptulu si detorintă Dsă este de a urmă strinsu după legile constitutiunale ce ne cormuesc, de a le aduce la recunoscinta si aplicare in tote casurile si a respectă dar' dreptulu care ni este concesu pîr ele; credu si o spună, că neci i-ar' fi fostu permisă a se abate de la ele, si pentru că nu a facut'o, că nu s'a abatutu, neci me sfioscă a-i aduce multiamirea mea.

(„Albin'a.“)

Romanii si Graniciarii.

Sub ace tu titlu cestim in „Magyar Ujság“ (organul ungurilor din stang'a estrema) articolul urmatore:

„Rele faime primimă d'in Transilvană si Confiniul militariu.

Se dîce, că Romanii nutrescă afectiuni dusmanoase pentru magiari, er' graniciarii nu pîr aspira la civilitate.

Noi nu apartinem celor ce atribuesc nu m'a i înflantie straine miscamentul de națiunalitate; nece nu credem, că, precum unii afirmă, ar' si oper'a numai a cătoru-va ambiciozii nemultumiti, si că, cucerindu pre acestei-a pîr posturi ori alte mediu-loce, s'ar potă nimici. Noi recunoscem, că la acelu miscamentu colcra si unu elementu de spontaneitate, dreptu-acă nu sustinem, că s'ar' potă nimici pîr mediu-loce externe, cu tote că sci-mă pîr bine, cum că agitația externă inca si are in elu partea sa.

Estu-modu au cugetat si legislatiunea d'in 68, si pîntr'ace'a s'au nisuitu a satisface pretensiunilor de națiunalitate. Dar', pre cum se vedo, nu si au ajunsu deplin scopulu, celu putinu scirile, ce ni vinu d'in părțile locuite de Romani, dovedescă acăstă.

Noi d'in partea noastră nu considerămu articolul 44 alu leg. d'in 68, nece la crearea sa nu l'amă considerat de non plus ultra, pre cum amu declarat si atunci, dreptu-acă suntemu gata să ascultăm de nou dörintele compatriotilor nostri de limb'a romană, si in cătu sunt drepte, a urgătă impleinarea loru, rogandu-i si pana atunci, să nu uite nece pre unu momentu comunetatea de interese, ce există intre noi.

Cu privire la graniciari audim, că pre cătu de tare dorira inainte d'astă civilitatea, pre atâtă de tare nu o dorescă acum, celu pătienu unele d'in regimenter, pîntru că servitiul militar este greu, totu-si li face parte intru atari avantagie, pre cări locuitorii terito-

— De-ai să mori, dragutulu meu,
Faca ce-a vră Domnedieu!
Dar' să scăi tu de la mine,
Că-unu romanu voinicu ca tine,
Pan' ce cade, pan' ce more,
Calca siorpii in picioare.

Am aretatu prin cele dîse pan'acuma, cătu de multu Romanulu si-iubescă tiéra si națiunalitatea. Ati vedintu, cum poporul romanescu in ori ce mominte, ori unde, si la töte ocaziunile intona cantece pentru libertatea patriei, si a națiunii sale. Ati potutu observă, că bucuria lui cea mai sublimă, precum si intristarea lui cea mai adancă depinde totu-de un'a de la fericirea său decadintăi patriei sale. Aceasta ideea este ceea ce lu-insufletisce mai multu; acăstă lu-inflaltia in sferele visărilor dulci si scumpe, — acăstă lu-dobora in abisulu intristării.

Pentru caușa sa națiunală romanulu tieranu e gata să moră ori si candu; ince pentru caușa straină, pentru „flori de cuci” nu simte in pieptulu său nici o insuflețire, nu ca multi d'intre acei-a carii se numesc pe sine inteligenți.

Decătu eu la rusi in oste,
Mai bine să zacu pe côte,
Decătu in óstea rusescă,
Mai bine 'n cea romanescă.

Canta feiorulu romanu de la Prutu, alungat u enut'a despotică in óstea rusescă, er' cei de la Tis'a si pana la Carpati suspina ast-felu:

Decătu catana la rendu,
Mai bine 'n codru flamendu;
Decătu catana 'n sireagu,
Mai bine 'n codru pribegu;
Decătu la straini catana,
Mai bine la oi eu péna;
Eu voiosu asiu catani,
La straini de n'asius robi,

Dar' decătu să fiu la n...
Mai bine să moră in stremti,
Decătu să fiu la husari,
Mai bine 'n furci de stejari!

Astfelu e poporul romanescu. D'insulu e națiunală. Animă lui e inca vergura si neprofanata de modernul cosmopolitismu, ce s'a furisită in animale unor inteligenți ai săi. Elu nu se amalgamă cu alte națiuni, ca multi d'intre noi; asiè ce va pentru d'insulu e unu pecatu de morte. Ce e strainu nu se lipescă de sufletul său, si canta:

Ungureanu cu sumanu scurtu,
Moghioru, Moghiorlanu,
Nu siede 'n Moldovă multu,
Moghioru, Moghiorlanu.
Si te du in tiér'a ta,
Moghioru, Moghiorlanu,
De-ti mananca slanin'a,
Moghioru, Moghiorlanu.
Fă ti casa pre musnoiu,
Moghioru, Moghiorlanu,
Si o fréca cu usturoiu,
Moghioru, Moghiorlanu,
Ca s'o aperi de strigoii,
Moghioru, Moghiorlanu!

El' candu colosulu de la miédia-nopte lu-silesce la scola, să învețe limb'a musicală, romanulu insultat in simtiul său națiunalu, respunde asiè:

Muscalesce-oiu înveță,
Candu eu limb'a mi-oiu taiă,
Candu va cresce grău 'n tinda,
Si v'ajunge spicu 'n grinda,

riului cu organizația civilă nu le posiedu; și anume capeta sare mai estiva, potu semenă neimpedecat tabacu, și nu cunoscă revisori finanțari, și este-modu înainte d'astă invidiu sortea locuitorilor de pre teritorie civile, acum inse o afă mai putină demnă de a fi invidiată, și osebitu de la introducerea oblegamentului generalu de militia.

In câtă este adeverata și spontanea aceasta antipatia, său cătă parte are în dins'a agitația estera, nu scim; dar că faimile respandite în privint'a acăstă nu sunt nintemeciate, se afirma din partea unor oameni, cari nu păr sunt partiali. D'in acăstă cauza cestiunea acăstă precum si cea romana receru una cumpenire seriosa si cu noscerea stării adeverate a luerurilor.

Si totu-si, afara de cei din pările respective, putie ni deputati cunoscă cestiunea romana intru tota estinderă sa, si osebitu situatiunea presinte. Si dora inca si mai putieni cunoscă mai d'aprope raportele din confiniu militariu, si osebitu stimulatiunea presinte a locuitorilor d'acolo. Dreptu-acă' eredem a fi forte de dorit, ca d'intre condeputatii nostri cătu mai multi, intrebuintandu partea restante a ferelor, să mărga la f. t'a locului si să studieze fără preocupatiune relatiunile existinti, causele acestoru-a si remediu reului esperiatu.

Eu insu-mi, apartienendu celoru neesperti in respectul acestu-a, déca voi pot, voi rerge si eu spre a esamină nepreocupat situatiunile, si apoi voi spune ne-partialu cele esperiate. Cestiunile aceste nu le-amu privit u nece una data, si nece nu le vomu consideră de cestiuni de partita. Intregitatea teritoriale a ticeri de una parte, de alta parte esoperarea alipirii toturor locuitorilor către patria, este unu interesu comunu alu toturor. Se intielege inse le sine, că antipati'a contr'a civilitării, fia chiaru si adeverata, nu impedeaca incorporarea confiniului si asediarea lui sub guvernul patrici (magiere), ba inca pretinde urgitarea ei, si celu multu pote exercită influentia asupr'a conditiunilor si modului incorporării.

Danielu Irányi.

Reflecțiunile noastre le vomu face in nr. v.

Cetimur in „Gaz. Trans.”

Brașovu, 17. sept. Comisiunea pentru rectificarea fruntarilor între Ardelu si România, tinenț primă siedintia aici in Brașovu. S'a decisu, ca să se duca protocolul in limb'a francesă; er' d'iu caus'a, că membrii din statul României, fiindu avisati d'introdată a veni aici, nu potu midu-loci asie iute incunoscintiarea respectivilor proprietari de pre la fruntaria, ea să vina la terminu cu actele si documintele loru: asie au pretinsu unu sorocu pentru midulocirea acăstă pana eri, candu tienura a dou'a siedintia si decisera a incepe reambulanta la pasulu Bazeului, unde si pornira adi.

„— In eau'sa sinodului ni se scrie de

Candu va cresce grâu 'n casa,
Si-a ajunge pana 'n mese!

Mai multu inse decătu pe straini, poporul romanu uresce pe domnii săi cei rei, carii l'au maltratatu si impiatu in decursu de secoli, si pe cari d'insulu i numesce cioci. Acăstă ura ne'mpacata a poporului nostru resulta de sigur d'in simtiu său democraticu, ce pretinde egalitate, si condamna despotismulu.

Acăstă ura e grozava, nu are margini, si de multe ori crumpe astfelu;

Corbi, corbi fratiore,
Ce totu croncanesci la sora?
Ori ti-e fome, ori ti-e sete,
Ori ti-e doru de codrulu verde?
— Si mi-e fome si mi-e sete,
Si mi-e doru de codrulu verde.
Asiu mancă animi d'in sinu,
Asiu bē sange de paganu;
Asiu mancă rerunchi de calu,
Asiu bē sange de muscalu;
Asiu mancă foi de stajară,
Asiu bē sange de tataru;
Asiu mancă faguri de roiu,
Si asiu bē sange de ciocoiu.

Er' de alta-data bietulu romanu asupritu se mangaiă astfelu:

Dragu mi-e drumulu cotitu,
Candu vedu tabere viindu,
Si ciocoi inalbastrindu,
Me facu broasca de pamantu,

la Blasius, că Prea Sa d. metropolitalu inca e gata cu mai multe propuneru in privint'a celoru ce se tienu de disciplina beserică, cari se tienu numai de sinoda, de preuti, in sensulu strinsu. In privint'a celoru ce se tienu de competinti'a congresului, inca va face pasii necesarii, că pentru concesiune i-au facutu; era sinodulu se va cõchiamă cam pre 19. octobre.*

Dle Red.: Mi ieu onorea d'a-Ti transmite aci statutele „Reuniuni i invetiatorilor romani din diecesa Caransebeșului”, cu rogarea să binevoiesci a le dă publicitatii *) in diuinilu pretiu alu Domnici Tale „Federationea.” Primesce etc.

Elia Traila.

Statutele

Reuniunici invetiatorilor romani de scola capitolă si elementari populari din diecesa dreptu maritoria resaritena a Caransebeșului.

I. Scopul Reuniunii.

§. 1.

Scopul acestei Reuniuni este duplu, si anume:

- a) promoverea imprumutata a culturii recrute pentru membrii participatori;
- b) provederea cu o pensiune potrivita a invetiatorilor deficienți său a familieilor loru orfane.

§. 2.

Activitatea Reuniunei pentru ajungerea acestui scopu indoită va tienă o carare paralela, si se va desfasuri pre bas'a unui organismu internu, precum urmează:

H. Organizarea internă a Reuniunii.

§. 3.

Membriu actualu la acăstă Reuniune potu fi ori-care invetiatoriu de scola capitolă si elementara populara greco-resaritena din provinci'a beserică a Metropoli'i dreptu-maritorie resaritene romane pentru Ungaria si Transilvania, déca:

- a) va dovedi o portare morală nepetata;
- b) va solvi in totu anulu in cass'a Reuniunei 3 p.Ct. d'in plat'a fiesa anuala.

Pre diuometate de anu anticipative voru ave membrii inserisi a depune d'in sum'a anuala contribuenda.

§. 4.

Membrii onorari o'i protectorii Reuniunei potu fi unii barbati, cari său si-au cescigatu merite insemnante pentru beserică său scol'a dreptu-maritoria resaritena romana, său voru fi contribuitu o sumă mai notavera pentru inaintarea scopurilor Reuniunei.

§. 5.

Ori-care doritoriu de a fi membru la acăstă Reuniune se inscrie cu oblegamentu pre 3 ani, si in poterea

* Implenim cu placere dorint'a onor. tramitietoriu, si salutāmu pasiulu bravilor invetiatori din diecesa Caransebesului, dorindu intreprinderii loru succesi fericit. Ne am bucură, daca astfelu de reuniuni s'ară infinită in tote provinciile romane.

Red.

Mi-asiediu dur'da spre ventu,
Si mi-i ieu la cautare,
De la capu pan' la picioare,
Si chitescu si socotescu,
Pe unde să mi-i lovescu?
La retezulu perului,
Pe d'in dosulu fesului,
Unde-e caldu ciocoiului.

Inainte de a incheia, permiteti-mi să mai constatez atragerea, simpatia si fratia, ce simte poporul nostru pentru toti fratii si pentru tote sororile sale din tote ticele romane. Buna ora asie se adresa cătra o pasare:

Vrabiutia de pe dealu,
Sbori de graba in Ardealu,
Si te 'ntorce de mi-spune
Ori vesti rele, ori vesti bune.
Du-te vedi, déca mai sunt
Frati de-ai mei p'acestu pamantu?

Si de parte de iubit'a lui sora, tieranul romanu nu despera, elu se mangaia astfelu:

Frundia verde, lacrimiora,
Am avutu o soriora,
Iubitoria, cantatoria,
Nascuta la focu de sore.
Vai de mine, vai de ea,
D'in copilaria mea
Ohi cu dins'a nu am datu,
Timpulu greu nia apesalu,
Dar' de-a fi ori ce va fi,
Noi, soriora, vomu trai,

inserierei se doblegă a observă prescrisele statutare, si in casu neplatirei regulat a taesci, a se supune judecătie ordinare peatra execuțarea acțiilor restantali. — Dupa constituirea Reuniunei, doritorii de a intra ca membri, au de a se inscrie prin unul dintre membri, si a se admite său in adunarea generală, său in adunarea de comitetu.

§. 6.

Eschiderea ore carei membri din Reuniune potu ave locu său din cauza neplatirei neregulate a taescilor, său déca ară dovedi o portare morală petata, său in fine déca preste totu anu dovedi intenționi străgioase pentru scopu Reuniunei.

Eschiderea se potu intemplă numai in adunarea generală, cu o majoritate de voturi secrete.

§. 7.

Numai acei invetiatori deficienți potu să conteze la o pensiune proportionala a anului servitului loru, cari au fostu membrii Reuniunei, si cari nu prin vin'a loru propria au devenit in stare de deficentia.

§. 8.

Pensiunile familieilor orfane a le invetiatorilor fosililor membrii de Reuniune, unmai ameșuratu aniloru de servitii ai repausatului membru se potu asemnă, cari ani inse se voru computa dela terminulu inserierii loru, ea membri.

§. 9.

Unul din cele două scopuri, adeca: promoverea culturii si să se ajunga prin procurarea foicelor periodice si cărtiloru, cari cadu in sféra invetiatorescă, precum si prim pregatirea conversărilor si desbatelerilor său compuneră si precitirea disertatiilor de acestu genu.

§. 10.

Conducerea afacerilor „Reuniunei” se concrede adunării generali si comitetului.

A. Adunarea generală.

§. 11.

Totalitatea membrilor actuali constitue adunarea generală, la carei acesti membri partecipa cu votu decisivu.

Adunarea generale se tiene in totu anulu odata, si anume pre timpula ferieror generali, in lun'a si diu'a prin comitetu designdă.

Locul adunăriilor generali potu varia si va fi determinat in totu anulu de adunarea generală.

§. 12.

Pentru adacerea unei decisiuni valide, se potfesce fîntă de facia celu puinu a unui $\frac{1}{3}$ = trieru din totalitatea membrilor.

§. 13.

Obiectele consultărilor si decisiunilor in adunarea generală, suntu:

- a) Esceperea reportului facutu prin comitetu, despre activitatea acelui-a-si in anulu de curandu trecutu;
- b) Esaminarea societei de pre anulu trecutu;
- c) Prelucrarea societei preliminarie pre anului viitoru;
- d) Designdă si asemnarea pensiunaria pre anulu viitoru;
- e) Desbaterea si deciderea ori caror cause premer-

Că 'n noi dorul nu mai tace,
Sangele apa nu se face.
Done animi sorioare
Sunt ca radiele de sore,
Ce d'in sore veselu pleau,
Si prin neguri dese trecu,
Si 'n vasduhu se ratecescu,
Si-apoi ei se intalnescu.
Glasu de sora, glasu de frate,
Trecu otare de partate,
Si s'aduna, se 'mpreuna,
Ca done radie de luna!

Nu vreau să mai abusez de binevoitoria si indulgența dvostre atențione, cu care m'ati onoratu, deci voi inchiia.

Lasu să judecati dvostre, să judece din aceste lumea cultă, déca poporul romanu e la înaltimea misiunii sale? déca acestu popor are aspiraționile ce destingu pe poporele libere de cele selave? si déca d'insulu potu să aspire la unu viitoru strălucit.

Dar' de cum va v'una strainu ar mai ceteză să insuie poporul nostru, iasiu dico dreptu responsu numai patru sîre d'in poesia nostra poporală; numai patru sîre ce caracterisadică într'unu gradu excentru pe poporul nostru; patru sîre, ce aru face onore lui Schakespeare; si aceste patru sîre aru 6:

M'am suiu la munte 'n dieri,
Si-am prinsu fulgerul d'in nori,
Si de-acolo d'in naltime
L'am isbitu in dusmanime.

*

gatorie gi atinsatorie de comunulu interesu a-lu Reuniunei, si anume: precitirea unoru disertatiuni compuse de unulu seu altu membru, — consultarii despre unele reforme in investimenti, si altele asemene;

f) Primirea membrilor acivi seu onorari, prin achiamatiune seu votisare cu majoritate absoluta.

In fine:

g) Alegerea functiunilor si a comitetului pre anulu viitoru, cu achiamatiune seu votisare, postindu se la validitatea alegierii majoritatea voturilor a membrilor de facia.

B. Comitetulu si adunările lui.

§. 14.

Cemitetulu va consta afara de functiunari din 12 membri alesi cu majoritatea voturilor a membrilor de facia in adunarea generala, si acesti voru avea votu decisivu.

§. 15.

Adunarea de comitetu se tiene la trei luni odata, in diu'a prin presiedintele defigenda. — Locul asiediamen-tului comitetului pana la alta decidere, e opidulu Lugosiu.

§. 16.

Pentru aducerea unei decisiuni valide se poftesce afara de functiunari, presenti a de celu pucinu a loru 6 mem-bri de comitetu.

§. 17.

Agendele comitetului suntu:

a) Tote afacerile curinte a le Reuniunei a le tienă in evidintia:

b) A execută cele detiermurite prin adunarea gene-rala;

c) In intielesulu bugetului preliminaru a casciga tote medilocele conduceatorie la cultur'a membrilor, precum foie periodice, cărti etc.

d) A pregati conversari si disertatiuni tajatorie in sfer'a Reuniunei.

e) A supraveghia a sup'r'a ordinei bune si a controla incassarea tacselor de la membri, era venitul a-lu intrebuinția spre scopurile de adunarea generala presepte.

§. 18.

Comitetulu are dreptu in casu de lipsa, preste sum'a bugetului preliminaru si votatu, a spundu d'in cass'a Reuniunei sume mai mici, inse cari in decursulu unui anu nu se potu urca peste 25. fl. v. a.

C. Functiunarii Reuniunei.

§. 19.

Reuniunea va avea 1. presiedinte, 1. vice presiedinte, 1. notariu, 1. casieru si unu bibliotecariu, cari voru portă oficiele sale gratis.

§. 20.

Presiedintele, seu in casu de lipsa vice-presiedintele presiede la adunările generali si de comitetu, conduce afacerile si consultările, si enuncia decisiunea dupa ma-joritatea voturilor. Totu densulu are dreptu in casuri urgjinti a asemnă d'in cass'a societătii sume mai merunte pentru ori-care scopu corespondatoru Reuniunei, inse acestea sume in decursulu unui anu nu potu trece preste sum'a de 10 fl. v. a. si asemnările facute suntu totdeun'a a se face cunoscute la urmator'a siedintia de comitetu.

§. 21.

Notariulu porta protocolulu adunării generali si alu comitetului, precum si corespondintele. Afara de acést'a archivulu Reuniunei lu tiene sub grija sa si in ordine buna.

§. 22.

Casicrulu incasează si eroga sumele necesarie, inse totdeun'a pre langa asemnare dela presidiu. Despre cele percepste si erogate porta unu diariu regulat, carele presindintele totdeun'a are dreptu a-lu inspică, precum si starea cassei a o vizită.

§. 23.

Bibliotecariulu are se porte grije de bibliotec'a Reuniunei si de foile periodice, aceste a le tienă in ordine buna si a imprumută d'in ele pentru folosire pri-vata la membrii, cari aru dorì se le aiba, inse acést'a numai pe langa reversu.

III. Disputetiuni generale.

§. 24.

Despre tienend'a adunare generala este totu-de-un'a a se incunoscintă mai nainte respectiv'a jurisdictiune ci-vila, precum si superioritatea locala scolară greco-resar-téna romana care, déca aru voi, are dreptu se fia de facia.

§. 25.

Ori-ce modificatiuni in aceste statute se potu face numai prin adunarea generala, la carea voru avea a par-

tecipa celu pucinu a le totalitătii membrilor, si sunta acele a se substerne la competența jurisdictiune scolară greco-resariténă romana spre mai departe disputatiune.

§. 26.

Sigilulu „Reuniunei” va infacișa statu'a „Minervei”, cu inscriptiunea „Sigilulu Reuniunei invetigatorilor romani greco-resariteni.”

§. 27.

Desfintiarea Reuniunei se poate enunciă numai in adunarea generala cu 2/3 părți a le totalitătii membrilor, in carea adunare se decide si despre ulterior'a sorte a avenirii Reuniunei.

Lugosiu in 9-le Aprile 1869.

Vasiliu Niculescu,
presedinte provis.

Stefanu Lipovanu,
notariu provis.

VARIETATI.

** (S a p à r i l a P o m p e i.) Una descoperire interesa se facu mai de curendu in Pompei. A nume s'a aflatu unu tablou, care represinta circulu din Pompei, precum era cu putienu inainte de ce fu astupata aceasta urbe. D'in acestu tablou se vede, că amfiteatrulu era plan-tat cu arbori. Tabloul are unu pretiu mai multu istoricu decătu artisticu. Elu represinta una lupta intre locuitorii din Nocera si Pompei, in carea, precum spun scriitorii din acelui tempu, au perit mai multe sute de omeni. In vecinetatea circului, tabloul areta inca unu mare edificiu, despre care nimene n'avea pana aci nece-za mai mica cunoștința. Comandantele Fiorelli, care conduce sapările, are intenție de a cercă numai decătu urmele acestui edificiu. Tabloul s'a dusu in museulu d'in Neapole, unde se va expune la vederea publica.

** (O p e r a i t a l i a n a in Bucuresci), condusa de directorulu Franchetti, si va incepe stagiu-nea in 1 oct., si promite d'a reusit in unu modu brillant. Primadonele sunt Bosisio si Adela Bianchi, d'intre cari cea d'in urma a fostu ingagiata cătu'va tempu si la oper'a regesca din Berlinu.

** (R e s u l t a t u l a e m a n c i p a t i u n e i I s r a e l i t i l o r u i n U n g a r i a.) Istor'a se petrecu in comitatulu Csongrád; rolul principale este alu lui Dr. Masiimilianu Falk, redactoru alu diuariului „Pest. Lloyd.” Se scie adeca, că Falk fu candidatu de depu-tatu alu partidei deakiane in comitatulu Csongradu, unde presentandu-se, se adresă sub ceriulu liberu cu una cu-ventare cătra alegatorii săi. Chiaru si aparerea candida-tului produse antipathia prin trasurile curatu orientali a le tipului seu. — In decursulu cuventarei sale se potu obserua numai decătu intre multime una agita-tiune de reu auguriu. Se audiau eschiamatiuni: „Gio-sue u j i d a n u l u !” Nu n i t r e b u e j i d a n u !” Atătu Dlu Falk cătu si aderintii săi incepura a-si sensi pusatinnea neplacuta, ce li-o casiună aceste manifestatiuni nu chiaru amicabili. Fiind că spiritulu de agitatiune incepă a avea unu caracteru amenintiatoru, Dlu Falk tienă de consultu in interesulu personei sale a-si intrerumpe discursulu cu cuvintele de una diplomatisa nesuperabila: „Si a cuma, Domnedieu cu Dvostre, laude-se Domnul nostru Iesu Crestu.”

** (B i b l i o g r a f i a) Subscrisulu are onore a incunoscintia pre doritorii de a avea opulu teologicu „I s t o r i a r e v e l a t i u n e i d i v i n e a a m b e l o r u a s i e d i a m i n t e” publicatu prin diurnalele nostre baserecesci acum apuse, cum-că pana acum a estiștu Tomulu I, contientorii de Testamentulu vechiu, in 37 cole, tipariu monantu, cu explicari la tote locurile mai grele de intielesu ale s. scripture, si că se afla inca in pucinе exemplarile la subscrisulu tote 5 brosiurele pana acum esite la olalta, adeca Tomulu I, cu 2 fl. 60 cr. v. a. — Blasius, in 16 sept. 1869. Gavriile Popu, prof. de Teologia si Preparandia.

** (D u p a i n f o r m a t i u n i l e) cele mai se-cure, diet'a se va redeschide in 16 oct. s. n. déca atari casuri neprevediute nu voru cere prelungirea acestui ter-minu.

** (In 20. ale l. c.) s'a facutu mari manevre mi-litari in otarulu cetății Bud'a in presint'a Maj Sale.

Sciri electrice.

Vicn'a, 18. sept. Diuariulu „N. fr. P.” dice, că caletoriu lui Beust are una mare insemnatate politica; tînt'a caletorici lui e St. Cloud. Beust fu invitatu in Baden-Baden la regin'a Prussiei mai nainte de ce elu i ar fi facutu visita.

Leupole, 18. sept. In siedint'a de adi a die-tei Smolka si renoi projectulu d'in anulu trecutu, in care

dice, că se nu se tramita deputati la senatulu imp. in cau'a organizării monarciei in intielesu federativu.

In n s b r u c k, 20. sept. Procesulu lui Greuter se termină asta-di la 6 ore. Greuter tienă una respla aspră contra procurorului de statu, care propuse 7 lune de inchisore cu una dî de postu la septemana. Sentint'a se va publica miercuri d. m.

Laibach, 21. sept. Toman si-depuse mandatul de deputatu pentru senatulu imperiale.

Vicn'a, 21 sept. „Nou'a pressa libera de asta di anunciea, că cancelariul imperial Beust se va intalni cu Gorciașofu in Ouchy la Lausanne. Beust este asteptat in Vien'a pre joi.

Paris, 21. sept. Imperatulu si imperatres'a prima pre principele Metternich, care va caletori indertru in Boem'a.

Rio-Jareiro, 27. aug. Lopez fu batutu de Brasiliani de doue ori. Paraguitii avura 3000 morti. — Resbelulu se considera ca terminat.

Economia si Comerciu.

Comerciulu de bucate e forte langedu; grău au fo-stu putienu in piatie, cumpăratori si mai putieni, si asie proprietarii a fostu siliti a reduce cu 20 cr. pretiurile de mai nainte. Secar'a a fostu putienu cercata, pretiulua scadiu cu 5 cr. Ordinul frumosu a fostu mai cercata — pretiulua neschimbatu. Ovesula si porumbulu n'a avut nici unu comerciu.

Vendări: Grău 3000 cent. vam. de 88 pdi 5 fl. 25 cr., 1000 cent. vam. 5 fl. 20 cr., 1000 cent. vam. de 87¹/₂ pdi 5 fl. 15 fl., 2700 cent. vam. de 87¹/₂ pdi 5 fl. 15 cr., 300 cent. vam. de 87 pdi 5 fl. 10 cr., 2800 cent. vam. 5 fl. 2¹/₂ cr., 700 cent. vam., de 86³/₄ pdi 5 fl. 10 cr., 3000 cent. vam. de 86 pdi 5 fl., 600 cent. vam. de 85¹/₂ pdi 4 fl. 90 cr., 600 cent. vam. de 85 pdi 4 fl. 80 cr., 1000 cent. vam. de 85 pdi 4 fl. 70 cr., 500 cent. vam. de 87 pdi 2 fl.: Sacara 800 cent. vam. de 79¹/₂ pdi 3 fl. 5 cr., 600 cent. vam. de 78¹/₂ pdi 3 fl. Ordini: 2000 cent. vam. de 70/72 pdi 3 fl., 1000 cent. vam. pe 67/72 pdi 2 fl. 80 fl. Ovesu 1200 cent. vam. de 46/50 pdi 1 fl. 81¹/₂ cr., 700 cent. vam. 1 fl. 80 cr.

Bursa de Viena de la 20 sept.

5% metall.	58.80	Londra	122.60
Imprum. nat.	67.90	Argintu	120.50
Sorti d'in 1860	93.50	Galbenu	5.86
Act. de banca	718.	Napoleond'or	9.82
Act. inst. cred.	263.—		

Nr. 2387.

civ.

Publicatii.

D'in partea tribunalului civilu alu comitatului Zandru se face publicamente cunoscutu, că toti aceia, cari pretindu a avea dreptu de ereditate a sup'r'a averei imobile remase dupa Romanu Ianosiu din Grohotu si desrise in carteau funduaria a comunitătii Grohotu, Nru 93. A. I. de la pozitüne 1—39, pentru validitatea acelui dreptu voru avea a se prezenta inaintea acestui tri-bunalu in terminu de 45 dñe de la publicarea presenta; că-ci la d'in contra, dreptulu de proprietate la acea ere-ditate se va ingremia pre numele suplicantelui erede afi-mativu, respective se va estrada in posesiunea acelui a.

D'in siedint'a tribunalului civ. alu comitatului Zandru, tienuta in Baia-de-Crisiu in 28 Iuliu 1869.

1—1.

I. Simionasius, m. p.
notariu.

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetatoresa in opidulu Siomcut'a-Mare, distr. Cetatei-de-petra, cu salariu anuale de 300 fl. v. a., cuartiru natural, 2 stangini de lemn, 15 fl. pentru scripturistice; doritorile de a ocupa acesta statiune, se tramita documentele loru la subscrisulu presedinte pana in 6 octobre a. c. st. n. Se recere cu-noscintia limbei romane ca propunetoria, afara de acésta a celei magiare, germane seu francese; pre langa aceste se poftesce, ca si in lucruri casnice si manuale se in-struedie.

Siomcut'a-Mare, 16. sept. 1869.

Vasile Buteanu m. p.
Presied. comitetului Opidanu.

Proprietariu si editoriu : Aleșandru Romanu.

Redactoru responditoriu interim. : Ionu Porutiu.